

Udbrud —, at man her ikke maatte udvise for stor Sparsommelighed, og at man maatte i alt Fald sørge for at holde Arbejder i Gang i lignende Omfang som tidligere. Der er meget i den Betragtning, det behøver man ikke nærmere at uddybe, thi det er klart, at naar saa meget privat Arbejde standser under Forhold som disse, saa er der Grund for Staten til at holde sit Arbejde gaaende i nogenlunde samme Omfang som tidligere. Derfor er jeg fuldkommen enig i, at man skal holde det Arbejde, som er paabegyndt, i Gang efter den oprindelige Plan, og i, at det ogsaa vil være rigtigt at sætte nyt Arbejde i Gang der, hvor gammelt Arbejde slipper op. Den højtærede Finansminister har for øvrigt advaret imod at gaa for vidt med Hensyn til at sætte nye Statsarbejder i Gang. Hans Ord i saa Henseende lyder saaledes — de findes Sp. 26 i Talen ved Forelæggelsen af Finanslovsforslaget — „Det er indlysende, at Staten hellere maa yde en direkte Hjælp, hvis Omfang kan overses, end komme ind paa Foretagender til mange Millioner Kroner f. Eks., hvor Staten ikke er sikker paa at kunne tilvejebringe Midlerne.“ Skønt jeg kender tilstrækkeligt til en Finansministers Stilling til, at jeg kan læse mellem Linierne, at den højtærede Finansminister sikkert mange Gange har maattet sætte et højt Ansigt op og kappe af og udelade adskilligt, synes jeg altsaa alligevel, at han ikke paa langt nær har været „grusom“ og „ubarmhertig“ nok — saaledes som jeg tror, han selv en Gang udtrykte sig. Budgettet er, forekommer det mig, alt i alt for rigeligt lagt selv med normale Forhold for Øje, endsige da under de særlige Forhold, der nu er.

Jeg skal nu gaa over til nogle Betragtninger over den særlige Situation, vi staar i, og jeg skal derom sige, at hvor dunkel end Fremtiden er, kan man dog umulig her, hvor vi forhandler om Finansloven for det kommende Finansaar, undgaa at kaste et Blik paa den. Det er da klart, at der forestaar os meget betydelige Udgifter, alene af ekstraordinære Militærudgifter vel nok saadant noget som — jeg er ikke i Stand til at sige det med Sikkerhed — 4 Mill. Kr. om Maaneden, saa længe den nuværende Styrke holdes inde. Og dertil

kommer en Række andre Udgifter i Kraft af de forskellige Hjelpeforanstaltninger, Staten har sat i Gang, og som ogsaa jeg har givet min Stemme, og hvor det er umuligt at beregne, hvilket Omfang de vil faa; de forskellige Garantiforpligtelser, Staten har paataget sig, f. Eks. for at holde Statens Vareind- og -udførsel og Landets Skibsfart i Gang ved Garantiforpligtelser overfor de to nydannede Forsikringsinstitutter o. s. v. Det beror paa Forhold, som vi slet ikke kan overse, hvor store Udgifterne vil blive for Staten, men at de vil blive meget store, og at der vil komme mere til, end jeg her har nævnt, for at raade Bod paa de særlige Forhold, ligger udenfor enhver Tvivl. Og samtidig vil Statsindtægterne synke betydeligt. Den højtærede Finansminister nævnedes nogle Tal, hvoraf han øste det Haab, at Nedgangen ikke vilde være saa stor, som man kunde antage, og jeg lagde særlig Mærke til og glædede mig over, at for anden Halvdel af September synes der at være en Bedring med Hensyn til Toldindtægterne. Det er ogsaa sandt, at hvis man overhovedet tør tale om Oaser og Idyl i denne Periode, saa har der været lidt af det i anden Halvdel af September. Der begyndte at vende tilbage noget, der kunde ligne relativ Tryghed, og nogen Fordel har et Land jo ogsaa af at være neutralt. Der synes igen at være en Opblomstring paa visse Punkter, men vi kan ikke regne med den. Vi kan her højst haabe, og vi haaber alle, men regne med den kan vi ikke. Og sikkert er dog vel nok, at baade Toldindtægterne og forskellige andre af Statens vigtigste Indtægtskilder, Formue- og Indtægtsskatten, Udbyttet af Statserhvervene, Stempelafgifter o. s. v., vil vise væsentlig ringere Beløb i Finansaaret 1915—16, end de her efter de sædvanlige Regler er budgetterede med. Ogsaa mindre Indtægter, som f. Eks. Forlystelsesskatten, vil tage betydeligt af.

I Henhold til alt dette er det altsaa givet, at vi vil komme til at staa overfor den Opgave at skulle dække meget betydelige Merudgifter og ligeledes saare betydelige Tab i vore Statsindtægter, og det er ogsaa med denne Udsigt for Øje, at den højtærede Minister tidligere har faaet vedtaget en Lov om Udstedelse af rentebæ-